

Ad timotheum. II.

a Qui testimonium reddidit sub pontio pylato. cui dicitur Jo. xviii. In hoc natus sum et ad hoc veni in mundum ut testimonium perhibeam veritatem. quod fecit verbo et factum in doctrina et miraculis: tunc quo pontius pylatus erat preses iudee: tunc fuit bona confessio. **b** Actus mandatum sine macula. i. mandatum euangelicum semper et purum in quo predicantur ad predicandum missis dicitur quod expediti sunt a cupiditatibus terrenis. **c** Quis in aduentu domini. vsq; ad mortem suam: qua dominus venit ad te glorificandum. **d** Quis fuit tempus. i. tempus dicitur. **e** Ostendet in forma humanitatis gloriosa. **f** Beatus et solus potens et id est trinitas beata cui opera sunt in diuinitate: et illas ostensiones faciet tota trinitas. **g** Qui solus habet immortalitatem. sola enim trinitas habet et se necesse est: hoc vocat beatus immortalitas largeloqueo de immortalitate. ois est creatura eo quod de nihilo veritabilis est in bilis quantum est de se. **h** Et luce habitans inaccessibile. quia non potest comprehendere ab aliqua creatura. propter eius infinitatem: et hoc reprehensibilis vocat beatus inaccessibilis. **i** Quas nullus homo vidit. scilicet purus homo existens et corporis sensibus utens. quia ipse homo vidit diuinam essentiam et vultus sensibus. De moysi etiam et paulo dicit augustinus. quod viderunt diuinam essentiam tunc in raptu. **k** Diuitibus. Dicitur apostolus vocat Timotheum de custodia pauperum: hic enim instruit eum de custodia diuitum: qui tunc a plato bene custodiuntur quoniam in humilitate et pietate opibus nutriuntur: et hoc est quod dicitur: **k** Diuitibus humiliter precipere non sublimem sapere. i. pro superbia non erigi: sed in humilitate teneri. **l** Neque sperare in incerto diuitiarum. ponendo ibi finem suum. **m** Si deo vivo. ad vitam idolorum que non viuunt. **n** Qui prestat nobis omnia abunde ad fruendum. quia non solum in presentia dat temporalia bona quibus homines utuntur: sed etiam celestia quebus beati fruuntur. **o** Bene agere. supple precipere diuitibus. **p** Diuites fieri in operibus bonis. quia iste fuit vere diuitie quas nullus potest violenter auferre. **q** Coicare. bona sua indigentibus. **r** Beneficere sibi. Mathei. xix. Da pauperibus et habebis thesaurum in celo. **s** Timothee. Deest vltima pars in qua inducit timotheum ad custodiam omnium subditorum suorum generaliter dicens: Timothee depositum custodi. i. gregem tue fidelitatis commissum. **t** Deuitans phantasias vocum nouitates. et dicit vocum et non rerum: quia non subest eis veritas: id dicitur. phantasia id est procul a phantasia: quia talia per ecclesiam debent interdici. **y** Et oppositio falsi nominis scientie.

qui testimonium reddidit sub pontio pylato bona confessio nem: vt serues mandatum sine macula irreprensibile vsq; in aduentu domini nostri iesu christi. que suis temporibus ostendet beatus et solus potens rex regum et dominus dominantium: qui solus habet immortalitatem et lucem habitat inaccessibile quem nullus hominum vidit: sed nec videre potest: cui honor et imperium sempiternum: amen. **Diuitibus huius seculi precipere non sublimem sapere: neque sperare in incerto diuitiarum: sed in deo vivo: qui prestat nobis omnia abunde ad fruendum. bene agere: diuites fieri in bonis operibus facile tribuere: coicare: thesaurizare sibi futuram bonam vitam. Timothee depositum custodi: deuitans phantasias vocum nouitates: et oppositioes falsi nominis scientie:**

id est scientie falso nomine noiante. **Quam. scilicet sciam apud parentem tunc non existem. y** Quidam promittentes. verbis phantasias et rectorias immitentes. **z** Circa fidei excidit. sic arrius et multi alij heretici. **Finalis conclusio: Gloria dei tecum: Amen.** In ca. vi. vbi dicitur in postil. Existimatum quantum esse pietate. **Additio.**

quam quodammodo promittentes circa fidem exciderunt. **Gloria tecum Amen.** **Explicit epistola pauli ad timotheum prima: Incipit argumentum in epistolam secundam.** **De timotheo scribitur de exhortatione martyrii et ois regule vitatis et quod futurum sit temporibus nouissimis et de sua passione scribitur et ab urbe roma.** **Explicit argumentum: Incipit epistola pauli ad timotheum secundam.**

De quod dicitur existimatum quantum esse pietate. Additio. **H**oc quod dicitur existimatum quantum esse pietate potest aliter exponi. scilicet quod isti homines mente corrupti de quibus statim ante loquitur existimant quod questus est pietas. eo quod sit ad puerendum questum de necessariis: et ideo asserunt quod erat licitum predicare propter questum tunc etc.

Ca. i. **D**ulus apostolus hiesu christi per uoluntate dei per promissionem vite que est in christo hiesu: timotheo charissimo filio gratia et misericordia et pax a deo patre nostro et christo iesu domino nostro. **Gratias ago**

In eodem casu. vbi dicitur in postilla. **Radix enim omni malorum est cupiditas.** **Additio.** **H**oc quod dicitur: Radix enim omni malorum est cupiditas: potest intelligi de cupiditate secundum quod nomen cupiditatis est amplificatum ad omnem immoderatum appetitum habendum. **Unde augustinus. in. de lib. arbi. dicit quod auaricia seu cupiditas non ex solo argento vel numis consistit: sed in omnibus que immoderate cupiuntur intelligenda est: et quia in omnino peccato est cupiditas immoderata aliene rei: cum omnino peccati consistit in hoc quod spreto bono incommutabili bonis commutabilibus interet: id est cupiditas sic amplificata proprie dicitur radix omni malorum.**

Secunda epistola ad Timotheum Incipit.

Dulus apostolus. **H**ic incipit secunda epistola ad timotheum: que diuiditur in tres partes. scilicet salutandem: et persecutandem: ibi. **Gratias ago. et conclusioem: ibi. Ego iam delictorum. in. ca. circa medium.** **In prima parte ponit primo personam salutandem. Paulus etc. et persona salutata. ibi. Timothee. et optata bona: ibi. Gratia. et patet ex dictis in principio precedentis epistole finis: hoc excepto. b** **Secundum promissionem vite etc. i. vite eterne que est in christo obiectiue: quia bene reficiunt interius in aspectu sue veritatis: et exterius in aspectu sue humanitatis: secundum quod dicit augustinus. exponens illud Job. x. In gredietur et egredietur et pasqua inuenit. c** **Gratias ago. Hic incipit huius epistole persecutio. Circa quas sciendum quod paulus in spiritu videns sua passione appropinquare: et quod tunc non posset eua angelum predicare scripsit Timotheo suo discipulo preilecto. ut constanter et efficaciter fidei catholica predicaret: non territus etiam in aliquo timore mortis imminetis: cum gloriosum sic transire per martyrium de statu vite presentis: et**

Epistola pauli

diuidit in duas ptes: qz primo dilectionē suā erga timotheum exprimit vt monitōem suā meli⁹ recipiat: scdo mltipliciter eū ad pdicta incitat. Propz quā cām. Circa primū dicit: c **S**ias ago deo cui ser. a pge. meis. id est abzaa: ysaac z iacob qui fuerūt veri cultores dei: et similit̄

gamaliel: qui nutriuit paulū z in lege docuit: ppter qd dicit pgentor eo mō loquendi quo dicit apls. j. Cor. iiii. c. In xpo iesu p euāgelii ego vobis genui

d **I**n conscia pura. n̄ sicut falsi apostoli q̄ suiebāt deo tm̄ i exteriori apparentia. e **N**e intermissioe tē. i. quotienscūqz mihi vacat tps orādī f **H**abeā tui memoriā. specialem. g **M**emor iacobini maz tuaz. Fleuit em̄ timotheus a paulo dimissus. qz patius erat eoz ire ad oia pericula.

b **E**t gaudio implear. q. d. ad h̄ desidero te videre vt replear gaudio ex tua pfectōe.

i **R**ecordatiōem accipiens. i. habēs k **E**ius fidei. i. fidelitatis erga deuz z meum.

l **Q**ue ē in te nō ficta. s. vera z firma m **Q**ue. s. fides firma.

n **H**abitauit primum in aua tua. q. d. non est dubitandum q̄ est in te firma fides ex quo fuit in aua z m̄ te tua q̄ tamen erant fragilis scus. o **P**ropter quā. Dic p̄r ponit suam monitōem in qua multipliciter inducūt timotheū ad pdicandū constanter euāgelii: z diuiditur i septē ptes fm̄ septem motiua que inducūt ad suū ppositū que patebunt psequendo. Primum s̄o motiuū est pontificalis dignitas: que mouere debet timotheū pontificis ad constanter predicandū: z primo motiuū hic ponit: scdo ad hoc exemplum inducūt: ubi. **O**b quā cām. Circa primū dicit apostolus: o **P**ropter quā cām. s. quia scio te h̄e fidem firmā. p **A**dmonēo te. cum securitate.

q **A**t resuscites gratiā dei. i. gratiā pontificalis dignitatis: que resuscitari dicit q̄n in actū pdicandi magnus feruor z insolitus ex ea progredi videt: z q̄ sic debeat eē oñdit. d. r **N**on. n. dedit nobis deus spiritū timoris. vt p timorem hūanū dimittamus pdicādū actū. s **S**ed virtutis. i. constantie cōtra aduersariū. t **E**t dilectionis. erga deum: que timore postposito faciūt pdicare euāgelium. v **E**t sobrietatis. hoc addit ne quis crederet q̄ talis feruor in aliquo faceret excedere debitū modum. r **N**oli itaqz erube. testimo. dñi. i. euāgelium qd̄ ē eius testimonium. y **N**eqz me vincitum eius. id est amore ipsius. q. d. bec non sunt erubescibilia: s̄ magis honorabilia. z **S**ed collabora euāgelio. s. predicādo sicut ego laboraui. a **S**cōm virtute dei. datam tibi. b **Q**ui nos liberauit. a seruitute culpe. c **E**t v. v. sua sancta ad fratum gē. d **N**on fm̄ opa n̄ra. i. non ex meritis nostris. e **S**ed fm̄ ppositū z grāz. i. fm̄ voluntatē suā gratiosam. f **Q**ue data est nobis in christo iesu. id est

disposita dari p iesum. g **A**nte tpa secularia. nā ab etno ē bec dispositio: z em̄ bec executio facta sit in tpe p̄ quod subdit: b **M**anifestata ē aut̄ nūc. i. tpe gē. i. **P**er illu. sal. nū. sua vita z doctrina mundū illuminauit. k **Q**ui destruxit quidē mortē. a mortuis resurgēdo

l **I**lluminauit aut̄. i. in luce posuit z fecit eē cognita. m **C**itā z incorruptiōem. ad celos ascendēdo.

opa n̄ra. s̄ fm̄ propositum suū z grām que data ē nob̄ in xpo iesu ante tpa secularia. b **M**anifestata ē aut̄ nūc p̄ illuminatiōem saluatoris nostri iesu xpi: h̄ qui destruxit q̄dem mortē illuminauit aut̄ vitā z incorruptiōem p euāgelii: in q̄ ppositus sū ego pdicator z apls z magister gentiū. **O**b quā cām etiā bec patior: sed nō confundor. **S**cio em̄ cui credidi: z certus sum qz potēs ē repositum meū seruare in illū diem. **F**ormā habe sanoz verboz q̄ a me audisti in fide z dilectōe in christo iesu. **B**onū repositū custodi p̄ spiritum factū q̄ habitat in nobis. **S**cis em̄ hoc q̄ auerſi sūt a me om̄s qui asia sunt: ex quibus ē philgelus z hermogenes. **D**et m̄az dñs onesiphori domi

buius gloriatiōis. d. t **S**cio em̄ iungatur sicilia: scio ei. z cert⁹ sū certitudie adherentie. qz supple ille. v **C**ui credidi potens est. tanqz verus deus. r **D**epositum meū. i. premiū meū quod per fidem repositū apud ipsum seruandum. y **I**n illum diem. id est vsqz in diem transitus mei q̄tum ad gloriā anime m̄ tūc reddendam: z in diem iudicij q̄tum ad gloriā corporis. z **F**ormā habe. Dic ponit scdm̄ motiuū quod est predicantiū paucitas: nam discipuli pauli q̄ erant in asia quasi om̄s a fide recesserāt: z hoc debeat mouere timotheū ad feruentius pdicandū eo q̄ alij i hoc deficiebāt. dicit igitur: z **F**ormā habe sanoz verboz. talia debent eē verba predicatoris. a **O**ne audisti a me in fide z dilectōe. i. de fide z dilectōe in iesu xpo. b **B**onū repositū custodi. i. aias tibi commissas que sunt p̄ciosiores quacūqz retpali. c **P**er sp̄m̄ sanctum. supple sūt tibi commissae: z subdit de predicantiū paucitate cum dicitur: d **S**cis hoc q̄ auerſi sūt a me oēs q̄ in asia sūt. i. illi qui sunt tibi p̄ maiori p̄c̄: ita q̄ dicit oēs: ad denotandū pluralitatē recedentiū: sicut dicit q̄ oēs de ciuitate vadūt ad tale spectaculū vel festum quis multi remaneant. e **E**t quibus est pbi. et her. isti em̄ duo simulate se iurerāt paulo: vt inuenirēt vñ sibi calūniā facerēt: s̄ p̄cipientes q̄ eoz malicia eēt paulo manifestata recesserūt ab eo vt dicit glo. p̄ qd̄ apls exp̄mit eos noiatiuē timothe⁹ caueat ab eis sic ab aduersarijs vitat. **E**t qm̄ opposita iū se posita maḡ elucescūt: nō p̄r collaudat vnuz de asia sibi fidelē: cū familia sua. d. f **D**et m̄. domini bonesiphori domi. i. sibi z fidelib⁹ cū eo existentib⁹.

n **P**er euāgelio. In quo ista continent. o **I**n quo. s. euāgelio. p **P**ositus sū ego pdicator. nō actor. q **E**t apostol⁹. Est autē pdicator nome actus **A**pl̄s nome officij vel stat⁹. r **O**b quam cām. Dic p̄ter p̄firmat pdicta p̄ exempluz sui q̄ erat in carcere: p̄ter p̄firmat pdicādū: z h̄ qd̄ dicit: r **O**b quā cām. i. p̄ter euāgelij pdicatiōem. s **E**t az h̄ p̄. s̄ nō cōfidor. s̄ magis glorior: z subdit rōnem

Epistola pauli

te ipis erubescere non debeas: sed magis in dño gloriarī.
 a Recte tractantē verbū veritatis. pponendo singulis
 verba opertentia: vt pote sapientib⁹ altiora: simplicib⁹ ina
 gis plana. b Propbana aut. i. verba heresim vs doctri
 nam suspectā sapia. c Et in anulo q̄a. i. inutilia. z curio

sa. d Deuita.
 qz verba pdicatorū
 debēt eē eramiata.
 e Multū. n. pfi
 cūnt. i. efficacia sūt.
 f Ad impietates
 i. contra dei cultū.
 g Et sermo eoz.
 i. hereticoz z fal
 soz pdicatorū. b
 Et cācer serpit. id
 est paulatim tēdit
 ad corrupcōem ve
 ritatis. i. Et q̄
 bus. scz heretic⁹ vel
 pdicatorib⁹ falsis.
 k Est hymene⁹ z
 pbyletus q̄ a veri
 tate. fidei catholice
 l Eraderūt dicē
 tes zc. quod duplī
 exponit: vno mō:
 qz dī Marb. xxvii
 Mulea corpa que
 dormierūt surrex
 erūt. Dicunt aliq̄ q
 iste pbyletus z h̄y
 meneus ex hoc ac
 ceperūt occasiōem
 errādi dicētes: q̄ i
 illis resurrectio iaz

recte tractantē verbū veri
 tatis. b Propbana at̄ z ina
 nilo q̄a deuita. c Multū. n.
 pfi cūnt ad impietate. d z h̄mo
 eoz vt cācer serpit. Et q̄b
 ē hymene⁹ z pbyletus: qui
 a veritate eradēst dicētes
 resurrectōem iā factā: m̄ et
 subuerterūt quorū dā fidē
 Sed firmū fundamentū
 testat: habens signaculū
 hoc. p Cognouit dñs q̄ sūt
 ei⁹: et discedat ab iniquita
 te omis qui inuocat nomē
 dñi. In magna aut̄ domo
 nō solū sūt vasa aurea z ar
 gentea: h̄ et lignea et ficti
 lia: z quedā qdē in honorē
 qdaz aut̄ i ptumeliā. Si
 quis ergo emundauerit se

ē facta z non est alia in fine mundi expectāda. Sed hoc n̄
 vī pbabilī dēst: qz illi de quib⁹ loquit marb. se boies eiu
 dem speciei cū alijs: ppter qd eoz resurrectio n̄ inducit ad
 negandū resurrectiōem alioz in fine mūdi futurā: h̄ mag
 ad contrariū: quia de similibus debet eē simile iudiciū. id
 aliū dicunt z melius vt videt: q̄ isti acceperunt occasiōes
 errandi ex verbis dñi: Job. v. Qui credit ei qui misit me:
 habet vitam eternā z in iudiciū non venit: h̄ trāsit d̄ mor
 te ad vitā. vbi loquit saluator de resurrectiōe spūali qm̄
 isti confitebant: z verū est istam iam factā: z negabāt re
 surrectiōem corpoz futuram quod ē falsum: sicut z sadu
 cei Act. xviii. m̄ Et subuerterūt quorū dā fidē. p su
 am suasionem. n Sed firmū dei fundamentū stat. i.
 fides resurrectiōis stat i electis. o Habens signacu
 lum hoc. quod subditur: p Cognouit dñs. per etnāz
 pdestinatōem. q Qui sunt eius. q̄ sunt scripti z sig
 ti in libro vite indelebiter. r Et discedat ab iniquitate.
 qua negatur resurrectio futura. s Omis qui inuocat
 nomen dñi. In magna. Sic cōsequenter respōdet tacite
 questionī ex predictis orienti z primo soluit ap̄lus q̄stio
 nem: scdō reuertitur ad Tymothei monitiōem: vbi. Ju
 uenilia. Et hoc autē q̄ predicti pbyletus z hymeneum a
 veritate fidei eradisse z alios puertisse: posset aliquis que
 rere quare dñs p̄mittit talia fieri. Ad quod respōdet ap̄
 stollus q̄ hoc totū cedit ad gloriā dei. nam sicut in elect
 re exemplum de domo magni p̄ncipis. dicit iḡ. t In
 magna aut̄ domo. i. in domo p̄ncipis magni. v Nō
 solū sūt vasa zc. que applicantur officijs honorabilib⁹
 r Sed z ligna z fictilia. que applicātur exercitijs vilib⁹
 z totum cedit ad p̄fectiōem domus: z honorem domini.
 domus aut̄ dei totum est vniuersum: in qua electi sunt va
 sa glorie applicata: reprobi vō vasa contumelie deputa
 ta: veruntamen quia heretici possunt dum viuūt ad verita
 tem redire: ideo subdit: y Siquis ergo emundauerit se
 ab istis. i. a predictis erroribus et similibus: z Erit
 vas in honorem sanctificatum. id est diuino cultui appli

catum. a Et vtile dño. i. vtile ad acquirendū alios
 dño: sicut patet d̄ paulo qui post conuersionē suā mul
 tos acquisiuit dño: qui erat ante fidelīū p̄secutor.
 b Iuuenilia. Sic reuertit ad instructionem Tymo
 thei dicens: Iuuenilia autē desideria. que sūt circa car

ab istis: erit vas in honore
 sanctificatū: z vtile domi
 no ad oē op⁹ bonū patum.
 Iuuenilia at̄ desideria fu
 ge. sectare vō iusticiā: fidē
 caritatē: z p̄cezes cū his q̄
 inuocāt dñm d̄ corde puro
 Sultas at̄ z sine discipli
 na q̄stiones teuita scies qz
 generāt lites. Seruū autē
 dñi nō oportet litigare: m̄ h̄
 mā suerū eē ad oēs: d̄cibi
 lem: patientē: cū modestia
 corripietē eos q̄ resistūt ve
 ritati: nequando teus det
 illis penitentiam ad cogno
 scendam veritatem et resi
 piscant a dyaboli laqueis:
 a quo captiui tenentur: ad
 ipsius voluntatem.

nis delectabilia
 c Fuge. alit
 non deincatur
 d Sectare vō
 iusticiā. erga p
 timū. e Fi
 dem. erga deu
 f Caritatem.
 erga vtrūq̄ scz
 deum z p̄ximū.
 g Pacem cū
 bis zc. i. cū fide
 libus maxime:
 lz cū omibus sic
 sectāda q̄ntum
 potest fieri bo
 no modo.

b Sultas. i.
 irrōnabiles.
 i Et sine disci
 plina questioes

i. inutiles ad fidē z mores: Deuita: z subdit cā: k
 Sciens qz generant lites. inter varie opinātes. l
 Seruū aut̄ dñi non oportet litigare: nec per oīs se ta
 libus implicare. m Sed mansuetū esse ad omes.
 etiam ad infideles: vt per hoc trabatur ad fides: sicut
 de beato Clemente legitur q̄ ppter suam mā suerū
 nem non solum erat acceptus christianis: sed etiā gen
 tilibus z iudeis. z multos ex eis ad fidem cōuertit.
 n Docilem. i. ad docendū habilē: que habitas du
 pliciter accipit: vno mō actiue: ita q̄ habilis docere sit
 rōne vite: scientie z faciēdie. alio mō passiue: z sic habil
 doceri acquiescendo informatōni bonoz z veritate
 circa factum aliq̄. aliter non posset bñ iudicari de p
 positis sibi. o Patientem. in aduersis. p Cū
 modestia corripientes zc. nam si imoderate corripere
 obstinatos in malo magis faceret: sicut imoderate di
 rigentes ligna tortosa frangunt ipsa: iō subdit: q
 Neq̄ deus det illis penitentia zc. i. ne p̄ imoderatā
 correctionem impediā reditus eoz ad veritatem.
 r Et respiscāt a dyaboli laqueis zc. in laqueis erro
 ris. s Ad ipsius voluntatē. i. sequedam in carnalib⁹
 z spūalibus peccatis.

Secunda ad Tymotheū
 Caplo scdō vbi dicit in postilla: Sed tamen verbū
 dei nō ē alligatum.

Additio.

Super hoc q̄ dicit: Sed verbū dei nō est alliga
 tum. glo. z ego sū alligatus corpi: tñ verbū di
 non est alligatum: qz ego sermo n̄ p̄ntes literā
 z absentes docere non cesso.

In eodē ca. vbi dicit in postilla: Dicit aliq̄: q̄ iste
 pbyletus z hymene⁹ ex hoc acceperūt occasiōes errādi
 Si heretici de quibus ap̄ls loquit Additio.
 non arguebant ex dicitis Marb. xxvii. dicens
 tis q̄ tpe passionis christi multa corpa surrex
 erūt: impossibilitates resurrectiōis future: qz d̄ b

Ad timotheum. II.

potius habet stratum: vt dicit postillator: s; ex hoc q; ia fuerat facta semel resurrectione mortuorum tpe passionis xpi: asserbant q; no erat iterum fienda alia resurrectio: eo q; p;petantes no faciunt mentione nisi de vna resur rectione no de duab; . et hoc motiuo accipit occasio er-

randi horum bere ticoz quoz mo tiuū non valet. nam p;betelo quitur de resur rectione genera li in fine mudi fienda: resurre ctio autē illa que tempore passiois xpi fuit facta e rat particulari ter: longe ante finē mundi.

Caplin. iij.

Ocañt scito. h est sexta ps in qua ponitur sextū moti uū qd est multi plicatio falsozū predicatorū: qd debebat moue re timotheū ad veritatē effica cius p;dicandū et diuidit in du as ptes: q; pri mo ponit mul tiplicatio: scdo timothei moni tiozū. **Z**u aut. Prima ad huc in duas: q; pmo p;dic tur multiplicatio maloz boim futura: scdo on dicit iam inchoatazū. et hoc deuita. Circa primū dicit. **B** In nouissimis diebus. hoc. n. potissime erit ante tem pora anti xpi. **C** Instabūt te. piculosa. ppter multi plicationē seductoz: de quibus subdit: **E**t erūt bo. scipos amātes. s; q; tum ad partē boīs scisitiuā: q; dī homo exterior. n. corint. iij. ex hoc sequendo car nis delectabilia qd est malū: amare ergo scipm s; partem intellectiuam supiorē que dicit homo interior se quendo dictamen rationis laudabile est et virtuosum e. **C**upidi. pecuniaz. **F** Elati. i. ambitiosi bonoz. **G** Supbi. in reuersione alioz. **H** Blaffemi. con tra deū. **I** Parentib; no obedientes. i. eis rebelles vtpote parentib; spūalib; in doctrina catholica: et car nalib; in puerfatione domestica. **K** Ingrati. de bene ficij acceptis. **L** Scelsi. i. affueti crimibus magis q; scelera dicūt. in **S**ine affectōe. bona interi us. **N** Sine pace. exteri. **O** Crimatores. i. cri mina iustis imponentes. **P** Incōtinentes. i. omni luxurie se exponētes. **Q** Immites. i. crudelitate ex ercentes. **R** Sine benignitate. i. bona igneitate q; ds accendit ad tenefacien sum primo: p hoc intelligi datur oppositum. scz malignitas qua quis accenditur ad nocendū iusto.

S Proditores. reuelādō alteri; cōsiliū. **T** Proterui. i. effrontes in malis. **V** Lumidi. i. inflati in cordi bus suis. **X** Voluptatū amatores magis q; dei. id est delicias carnales spūalibus pponentes. **A** Habentes q; spe. pie. i. aparētā religionis: vt facilius de cipiāt. **B** Virtutem autē eius abnegantes. que p; sūt in opibus virtuosus. **C** Et hoc. **H** cōter ostē ditur multiplicatio iam inchoata. vñ. j. Jo. ij. dicitur: **N**unc anti christi multi facti sunt: ideo dicit apostolus

ad ipi; voluntatē. **L. iij.**

Hoc autē scito q; i no vissimū dieb; instabūt tpa piculosa: et erūt hoies scipos amātes: cupidū elati: supbi: blaffemi: penti b; no obediētes: ingti: scelsi: sine affectōe: sine pace: crimatores: incōtinētes: imites sine benignitate: pditores: pterui: tumidi: et voluptatū amatores magis q; dei: habētes specie qdē pietatē: vt utē aut ei; abnegantes. **E**t hos de uita. **E**t his. n. sunt q; pene trāt tomos: et captiuas du cūt mulierculas oneratas peccatis q; seducūt varijs desiderijs: semp discētes et nunq; ad scientiā veritatis

Et hos deuita. q. d. iaz incipiunt esse tales aliq; qd declarat. vi. **E**t his em sunt qui penetrant tomos. i. q; intrat sub ptertu religionis penetralia et loca secreta: in quibus mulieres coniugate vel alie habitabāt illo tpe aspectus ho minū refugietes: et in talib; locis pnt mulieres citi; decipi

puenientes. **Q**uemadmo dū aut iamnes et mambres resisterūt moyfi: ita et hi re sistūt veritati: hoies corru pti mēte: reprobi circa fidē: s; vltra no pficiēt. **I**n sipientia. n. eoz manifesta erit oib; sicut et illorū fuit. **Z**u aut affecur es meā dctrinā: institutionē: ppo sitū: fidē: longanimitatē dilectionē: paciētā: pscu cutiōes: passiones: qualia mihi facta sunt antiochie iconio: listris: quales pscu tiones sustinui: et ex omnib; eripuit me dominus. **E**t om nes qui pie volūt viuere in christo iesu pscutionē pati entur. **M**ali aut homines et seductores proficient in

in his q; pnt ad fidē: et etiā in his q; pnt ad carnē: id subdit: e **E**t ex priuas ducit. i. se ducit. a **M**ulierculas. q; ppe de sectū rōnis citi; de cipiunt: id subdit: b **Q**ue ducunt varijs desiderijs. mens mulieris est de facili mutabilis c **S**emp discētes. illud refert ad id qd pcedit. **E**t bis. n. sunt rē. tles enim seductores q; runt sp; dicere no ua. q; simplices q; rum est maior mul titudo: pni sūt ad erē dē dū talia. **Q**uemadmodū iamnes et mabres. isti fuerūt magi per falsa signa volētes resistere moyfi: **E**t odi. vñ. no mīa vō istoz magoz non babuit apls et sa cra scriptura: s; ex alijs libris bebr eo rum: vt dicit hic glo. sed q; iosephus et ra. sa. de hac mate ria loquentes nihil dicit de istis noibus: ideo videt meli us dicendū q; habuit p reuelationē. sicut et moyses mun di creationem. e **I**ta et hi resi. veritati. frequenter oc culte et aliq; manifeste. s; hoies corrupti mente. i. in mori bus. g **R**eprobi circa fidē. in credibilibus. b **S** vltra. s; tps a dō ordinatū. i. **N**o pficiēt. alios sedu cendo. k **I**nsipientia. n. eoz mani. erit in omnib; hoc potissimū implebit anti xpi tpe: qn; dei era eius falsitate omnes finaliter ad chustū puerent: et iam impletū est in multis hereticis et idoloz sacerdotib; p sanctos predica tores et doctores de falsitate cōuictis: et sic ab eis recepti multotiēs ad veritatē sunt reducti. l **Z**u aut. **D**ic cō sequenter ponit timothei monitio: vt firmiter stet in veri tate fidei catholice: et eaz alijs constanter pponat p;dictis falsitatibus resistendo: et ad hoc ponit duplex ratio. pri ma accipit ex parte pauli qui de hoc timotheū docuerat v bo et exemplo: ppter qd facere debebat: et hoc est qd dicit: l **Z**u aut aff. es voc. meā. intelligēdo eā et retinēdo. m **I**nstitutionē meā. nā te epm institui. n **P**ro po sitū. de cōstanti p;dicatiōe fidei. o **F**idem articuloz. p **L**onganimitatē. in expectatione pmissoz. q **D**ilectionē. dei et primi. r **P**aciētā. in aduersis. s **P**ersecutiones: passi. differunt sicut actio et passio: q; di cunt psecutiōes: vt ab alio inferunt: passioes put in cor pore. ppro recipiuntur. t **Q**ualia mihi facta sunt rē. de psecutionib; sibi factis in iconio in listris: habet **A** c. riiij. v **E**t omis q; pie vi. vo. in christo psecu. pa. s. a ma lis hominibus: quoz maior est numerus: et cū hoc a dya bolo ad hoc exatantes: si vō aliqui pie viuētes hoc non patiēt: hoc raro cōtingit: propter quod h non cōputat sed generaliter dicit: quia quod modicum est: quasi nihil reputatur. ij. pbiscoz. r **M**ali aut homines et sedu ctōres. pficient: quia frequenter tales mundana pspert

Epistola Pauli

tate florent. v. n. ut tamen qz hoc cedit finaliter ad malum eorum. id subdit. In peius etc. qz p hoc habet facultate multiplicandi mala in se et in alijs. alit pot exponi. y Pro ficent. i. in malicia sua ultra pcedet: et accipit hic pfect? et analitice fm qd dicit. v. m. ceta. qz tonu ad mala traserim? sicut dicit bon? la- tro qui caute pcedit in suis sagroci- nis. a Tu vo pma. in his q didi- ca. a me. et cre. sut tibi. i. pmissa tue fi- delitati: ad pdica- du alijs pstanter et intrepide. b Sciens a q didice- ris. vt eu in verbis et factis imiteris. c Et qz. hic po- nit scda ratio acce- pta ex parte timo- thei: qui fuit filius mulieris bebre. vt habet act. xvj. et sic fecit eu instrui a puericia in septu- ra legis et ppheta- rum: que valet ad pcedicadu verita- te et ad resistenduz falsitati: et hoc est qd dicit. c Quia ab infantia sacras lit. nosti. mo dicto. d Que te pnt in- struere ad salutem eternam: ad quam ordinatur tota sa- cra scriptura. e Que est in christo iesu. cui testimoni- um pphibent lex et pphete. f Quis em scriptura diuini- tus inspirata. et sic imediate deriuat a veritate prima. g Titus est ad docenduz veritate. h Ad arguenduz fal- sitatem. i Ad corripicnduz delinquentes. k Ad erudienduz. pphentes. l In iusticia. s. legali que ois virtus. v. et bicoz. m At pfect? sic bo dei. ad diuinituz officiu ordinat? qualis es tu. n Ad omne opus bonuz instruit? p seipm faciedo et ad hoc alios inducedo.

peius: errantes et in errores mittetes. Tu vo pmane i his q didicisti: et credita se tibi. sciens a q didicer. Et qz ab infantia sacras lras no sti. q te pnt instrue ad salute p fide q e in xpo iesu. Dis em scriptura diuinit? inspira- ta? vtil est ad docedu? ad arguendu? ad corripicnduz: ad erudiendu? i iusticia. vt p- fect? sit ho dei? ad oē op? bo- nu instructus. **Ca. iij.**

Quia xpo q iudicatur? e viuos et motuos: et p adue- tu ipi? et regnu eius: p di- ca verbum: insta? opportu- ne? importune? argue? ob- secre? increpa? in oi patien- tia? et doctrina. **Erit. n. te**

Quia boni septimū motiuū qd accipit ex multipli- catione futura maloz auditoroz: sicut et pcedens ex multiplicatione maloz doctoz: qd debz monere timothe- um et alios doctozes ad efficaciter docenduz anteqz veniat tps in quo no recipiet doctrina eoz. dicit igit apls: a Testificoz. i. adiuu te timothee et p psequens alios epos in te. b Cora deo patre et xpo ihu. qui sunt testes bu- ius adiuuatiōis. c Et p aduentu ipi? ad iudiciu. d Et regnu eius. qd est eternu. e Predica verbu. euan- gelicum. f Insta. i. instanter facias hoc. g Oppor- tune. i. illis qui desiderant audire. h Importune. i. illis qui no recipiunt graciose. qz aliq est ibi. pfect? magn? sic dicit Augu de seipso audiente predicatione sancti am- brosi curiofitate motus et no vtilitate: **Quoqz intenderē** spulchre diceret me inuito intravit et vnu diebat et sic puerfus ad fidem multu pfect? in ecclia dei. i Argue. peccates et ignorantia. k Obseca. peccates ex infir- mitate vt abfincat ppter reuerentia rei sacre. s. dnice pas- sionis: eis in baptismo coicate. l Increpa. verbis du- ris. peccates et certa malicia. m In omni patientia. ad repugnantes. n Et doctrina. ad recipientes ipsos diligenter instruendo: et subdit ratio huius admonitiōis dicens. o **Erit. n. tpus cu sanam doc. no susti. q. d. ppter hoc instandū est doctriue veritatis qdū sunt aliqui**

volentes audire: et anteqz veniat tempus in quo sana doctrina no sustinebit. p Sed ad sua desi. coacer. sibi ma. loqueres tsm modo placencia. q Prurien- tes auribus. i. desiderantes ab istis doctozibus audire r **Et a veritate quide. i. a doctozib? veritatis. s**

pus cu sana doctrina no su- stinebunt: p ad sua deside- ria coaceruabunt sibi magi- stros? prurientes aurib?: et a veritate qdē auditu auer- tent: ad fabulas aut puer- tent. Tu vo vigila? in oi- bus labora? op? fac euāge- liste? ministeriu tuu? imple sobrius esto. **Ego. n. ia te- liboz: et tps resolutōis mee instat. Bonu certamē cer- tau. i. cursuz psummaui. si de? huai. In reliq? reposi- ta est mihi corona iusticie: qua reddet mihi dñs in il- la die iustus iudex. No so- lu aut mihi: s? et his qui dili- gut aduentuz ei?.** Festina ad me venire cito. **Demas. n. p me reliquit diligēs hoc**

Auditum auer- tent. reputan- tes eoz doctri- nam nimis du- ram: **Joh. vj.** dixerunt aliq de sermone christi dur? est hic ser- mo et quis pot eu audire? t Ad fabulas au- tem puer tent. i. ad doctri- nas hūanitas cōfi- ctam et veritate carentē. y Tu vo vigila. sup gregē tomi- nia custodiam et in omnib? labora. i. opan- do vt omnibus modis instrua- tur de bonis. y Opus fac euāgeliste. i. im- pleas ope qd p- dicas ore. z Ministeriu tu- um. s. epatus. a Imple. s. sci- entia vita et do- ctina.

Sobrius esto. in oibus modū debitu tenendo. **Ego. n. Hec est vltima ps principalis huius eplē que dicit? conclusio: in q tria facit apls: qz pmo martyriu suū eē ppinquū timotheo denūciat. scdo eius aduentū s? gi- tar: ibi. Festina. terao p eū amicos salutat: ibi. Salu- ta Pufcā. Circa pmo dicit. b **Ego. n. ia te liboz. i. imoloz p effusione sanguinis mei. libare. n. est deo offer- re sacrificiu de liquidis. vñ et talia sacrificia in ve. test. in multis locis dicunt libamenta et libamina. hoc aut apls dicebat: eo q suū martyriu appropinquabat. vñ subdit. c **Et tps reso. mee. i. sepationis aie a corpo- re. d Instat. i. ppe est. e Bonum certamē cer- tau. ptra aduersarios fidei. f Cursum psummaui. i. pdicationis iniuncte mihi. g Fidē. i. fidelitatez b Seruaui. xpo dño meo. i In reliquo. i. in fu- turo. k Reposita mihi est co. iusti. qua nullus mi- bi auferet: qz reposita ē apud illū q est omnipotēs. l Quā reddet mihi dñs in die illa. s. mori? mee. m No solum aut mihi s? etiā bis etc. i. iustis qb? aduent? christi ad iudiciū debet esse desiderabilis: qz tñc recipi- ent integru premiū. s. beatitudinē corpis et aie. ppter qd saluator loquens de signis pcedentib? iudiciū dicit lu- ce. xxj. His aut fieri incipientibus respicite et leuate ca- pita vra. i. et bilarate corda vra. vt exponit greg. vñ ibidē dicit. Om appropinqt redemptio nra. n **Festi- na. hic pnter aduentū timothei flagitat. et diuidit in duas ptes. s. in principale et incidentalem. que incipit ibi. Alexander. Circa primū dicit. n **Festina ad me venire cito. erat enim discipulus eius predilectus propter quod volebat eū videre ante mortem suam: quam sciebat esse ppinquam. Assignat etiā aliā cau- sam. s. qz socij sui erant ad alia loca dispersi: et hoc qd dicit. o **Demas enim. proprium nomen est. p **De reliquit. tamge aduersitatis. q Diligēs**************

Ad timotheum. II.

hoc fecerunt. i. vitam pntem. timebat. n. forte vt. ppter locum carcerem pauli in carceraret: et tandem ad martyrium decerit. r. Et abijt thessalonica. qres ibi maiore securitatem. s. Crescens. ppiu nome est. t. In galatiam. iste abijt de voluntate apli ad vilitate eccle sic: et filit tytus v. In dalmatiam. simili rati one. r. Lucas est mecu solus. Iste est Lucas euangelista q fuit comes in diuiduus ppari nationis Pauli: vt dicit hiero ny. in li. illustri um viroz: et satis patet ex actibus aploz. y. Marcum assu me et adduce cum. Et subdit causa: s. Est enim mihi vtilis in ministeri um. necessario rum. a. Tichicu aute mihi ephesum. s. filr p tono illius eccie b. Penulam quam reliq troade. nome est ciuitatis. c.

Apud carpuz. nomen est vini apud que dimiserat. Et aut penula: vt di in glo. vestis cosularis: q a romanis data fuit patri pauli in signu amicitie cu ipo: et q est fact romanu ciuis: qua referuauerat paulus ob memoria patris: et in signu q effect factus romanu ciuis: si necessitas incum bet h ondedi. vii. r plies legit h allegasse in actib aplo ru. Alij vo dicunt q penula hic accipit p volumine legis: s. pmiu vt meli: qz de libris subditur. d. Et libros. f. qz ego tibi dimisi. r. pbabile vt q eent libri bebraici legis r pbetarij. e. Marime aut r mebranas. ad scribendu ibi eplas suas: qz qn n poterat discurre ad pdicandu. volebat absentes docere p scriptuz f. Alexander. hec est ps incidentalis: qz dixerat. Demas. n. me dereliquit. id occasione eius facit mentioez de alio: qz non solum eu dereliquit: s. etiaz impugnavit di. f. Alexander. iste est ille quez apls tradidit sathane: vt bf epla pcedenti. j. ca. vt di in glo. g. Multa mala mihi ondit. i. fecit. b. Reddet illi vminus. f. pena debita. hec est vbi impcantis illi malu spdicantis futur: id no dicit reddat s. reddet. Coseqn ter subdit de alijs eu dimittitib: s. no impugnatibus d. i. In prima mea defensione. f. qn sui pmo pntar cora crudelissimo nerone. l. Nemo mihi affuit r. s. qz hoc no fuit ex malicia s. ex timore: id subdit orado m. No illis imputet. f. a dno. n. Dns aut mihi affuit. qz ppiu est diuinitatis assiste in casib necessitatib. o. Et pfortauit me. deficiere huana cosolatioe. v. Et p me pdicatio impletur. f. in pib occiditibus in qbus pdicauit apls p dimissione a carcere neronis vt dictu est s. Ro. xv. vii. r subdit: q. Et liberatus sum de ore leonis. i. neronis que vocat ppter crudelitate leone. Sciendu tu q apls no loqtur p tepe q scripsit bac eplam: qz tuc erat iteru in carcere neronis: s. loqz p tepe pterito in quo missus fuerat a nerone. qd aut sb dit: r. Liberavit me dns ab omni ope malo. refer tur ad tempus deuotiois secunde: qn scripsit bac epi

stola. Et qz nihil impedit a psecutioe regni celestis in morte nisi pccm: id subdit: Et saluu faciet in regnu suuz celeste r. s. Saluta. hic vltimo p timotheu amicos salutat di. Saluta pscam r aquila r. erat. n. aquila vir pscce: r cum illis mansit apls: vt bf act. xvij. t. Et onesiphori

audiant omnes gentes: et liberat sum te ore leonis. Liberavit me ab omni opere malo: et saluu faciet in regnu suu celeste: cui gloria i secula seclor amē. Saluta pscam r aquila: et onesiphori domu. Crastus remansit corinthi: trophimu aut reliq infirmu mileti. Festina ante hyemē venire. Salutant te eubolus et pudēs et linus et claudia et frēs omnes. Dominus iesus christus cum spiritu tuo. Gratia vobiscum amen.

Explicit epla Pauli ad timotheum secunda.

domu. i. eius fami lia. v. Crastus aut remansit corinthi r. istos aut dix os nominat vt Lib morbe venies romanu cosvilitet in transitu suo: et statu eoz nuacet aplo vt dicit glo. pot eti am addi alia. ca. f. vt timotheus citi veniat ad aplatus scies eu sic esse solitariu. ideo subdit: r. Festina ante hyemē venire. alii ppter importunitate tepis: possent iter suu nimis retardare: et qz magna ps vie est p marcin q no est tutu in hyeme nauigare. Cetero mo salutat Timotheu. r pmo ex pte aicoz di. y. Salutat te eubolus et pudens r. secudo ex parte sui dicit:

3. Dns iesus xpc cu spu tuo. q est aie vita effectiue tñ: s. Hic. dei q est anime vita formaliter: vobiscum amen. In caplo. iij. vbi di in postilla: Argue peccates ex ignorantia: obsecra peccantes ex infirmitate. Additio. De qd dicit: argue increpa: obsecra: pot distingui fm triplices statū. Snt. n. coiter aut maiores: aut minores: aut mediocres: vt intelligatur: argue ad mediocres. obsecra ad maiores: qz vt. v. c. ad timoth. j. seniore te ne increpaueris: s. obsecra vt patrem: increpa ad minores. vel fm glo. aliter pot legi r distingui. f. sic. Oppotune r importune argue. i. de pctis argue quoscuq negligentes oportune r importune: vt expositu est. deinde facta tali arguione: Obsecra. i. adiuua volentes vt pstant in correctioe. Increpa. f. verbis aspris resisteres r hoc in opatia r. In co. ca. vbi di in postilla: Prurientes auribus. i. desiderates audire ab istis doctorib. Additio. Ap illud verbu: Prurientes auribus. glo. Nepbarij doctores ipa occultatioe pdiut sua venena curiosis: vt id estimet eos dicere aliqd magnu: qz habent secretu: vt suauitauriari insipientia qua putat sciam dulciusq audiat q palam in eccia dici crediq: pbibent. hec in glo. ex q intelligit: quod ille prurit aurium. f. desideriu audiendi. pcurat a talibus doctorib. f. p quanda obscuritate seu occultatione eoz q ab eis dicunt: qz vt habet puer. ix. ca. Que furtiue dulciores sunt. qd tempibus istis nonnulli faciunt in suis pdicationibus vel scriptis. In eode capitulo vbi dicit in postilla: Penulam quam reliquit troade: nome est ciuitatis. Additio. Ecce apls plies legit allegasse se ce ciue romanuz. Nunq tu legit se allegasse bre bimoi veste cosulare. Nec vt verisimile q talem reseruass: quia cum sine tali signo sibi credebatur: quod erat ciuis romanus: vt habetur Actuu. xxij. cap. habere talem vestem potius videbatur ad inanem gloriam ptinere q ad aliquam necessitatem. vnde scda expositio videt pbabilior: et est Hieronymi dicentis. put in glo. Columnen hebreum replico qd

Epistola Pauli

Paulus iuxta quosdam vocat penulas: Nec obstat huic expositioni quod subdit: Libros. nam probabile est quod habere alios libros: et tamen seorsum faciebat mentionem de volumine legis propter eius auctoritatem seu dignitatem. sicut si aliquis habens plures libros et biblia diceret alicui posita mihi biblia et libros meos.

Replica.
Lca. vltio scde ad Timothee. vbi dicit. Penula quam reliquit troade etc. p. stil. sicut et magister in glo. exponit dicitur esse consulari. burg. obicit dices: quod hieronymus. penula dicitur volumine hebraeorum. sicut beatus hieronymus. hoc non facit secundum prophetiam sed aliorum expositores. dicit namque volumine hebraeorum replico: quod paulus secundum quosdam penula vocat. nec pertinet ut dicit burgensis. ad inanem gloriam: pro vestre hie dicitur penula apostolorum se ostendere fore ciuem romanum: nam non magis ad vanitatem pertinet hoc facere pro vestre quam pro calce. prestantione: quod tamen apostolus sepe legit fecisse specialiter quam cesares appellauit. Nec valet ratio burgensis. quoniam superflue exprimeret liber vniuersum quod in diffinitio dicitur de libris: nec dignitas alicuius libri huiusmodi superfluitate tollit: ut si quis deposuisset biblia cum multis alijs libris superflue diceret. Remittite mihi libros et biblia: nam cum dicitur de libris vniuersis principaliter de principalioribus loquitur et scilicet de minus principalibus: sed si quid inter libros esset quod nomen libri non digne reciperet: merito specificaretur: id est apostolus addidit specificationem membranas: vnde in litera non est magis speculationis.

Postilla fratris Nicolai de lyra super epistolam Pauli ad Tatum Incipit.

Paulus seruus dei. Sic incipit epistola pauli ad tyrum: que diuiditur in tres partes. scilicet in salutationem et persecutionem tibi. Quis rei gratia et condusionem tibi. Salutem te in fine epistole. In prima parte primo ponit personam salutem quatuor ad nomen cum dicit: Paulus. et robus cuius nomen in principio epistole ad romanos: et quatuor ad religionem: cum dicit: b. Seruus dei. i. fidelis christianus: et quatuor ad officii dignitatem: cum dicit: c. Aplos autem iesu christi secundum fidem. i. ad predicandum fidem. d. Et agnitionem veritatis dei. hoc dicit ad excludendum scientiam humanam inuentam: in quibus sunt aliqui falsitates admixte: ut per aristotem. quod si verius alijs scripserit: aliqui tamen falsa admiscuit: ut de veritate mundicie de numero intelligentiarum et huiusmodi. e. Que secundum pietatem. i. ad verum dei cultum ordinata. f. In spem vite eterne. pro bec sequede. g. Quam promisit mihi non mentis reus. h. sit ipsa veritas. b. Ante tempora secularia. i. ab eterno. Et accipit promissio hic pro predestinatione dei: quod ab eterno are electi ordinavit gratiam et gloriam. Et quod effectus huius predestinationis est in tempore: id est subdit. i. Manifestauit autem tibi suis. i. ab eo dispositis et ordinatis. k. Verbum suum. i. filium incarnatum. l. In predicatione. id est per predicationem. s. christi et discipulorum suorum: id est subditur

Incipit argumentum in epistolam ad Tatum.

Quod dicitur in epistola ad Tatum et instruit te constitutione presbiteri et hereticis vitandis: quod traditionibus iudaicis creditur: scribens et a nicopoli.

Explicit argumentum.

Incipit epistola Pauli ad Tatum. Caplm. j.

Paulus seruus dei. Quis rei gratia autem iesu christi secundum fidem electorum tui et agnitionem veritatis: quod secundum pietatem

Que credita est mihi. tanquam fidei predicatori. n. Scdm pce. sal. no. dei. vtz act. xiiii. Separate mihi barnabam et saulum. scdo ponit personam salutem: cum dicitur. o. Tuo dilecto filio secundum eodem fide. i. catholice. catholicon. n. grece latine signat eodem vltio. et dicit apostolus filio secundum eodem fidem ad ostendendum quod tytus non erat filius eius carnalis sed spiritualis. tercio ponit optata bona: cum dicitur. p. Gratia in presentibus. q. Et pax in futuro. nam beatitudo quietat tota litera bovis appetitum. r. A deo patre. quod est gratie et beatitudinis causa principalis effectiua: tunc cum filio et spiritu sancto: nam opera trinitatis sunt indiuisa. s. Et christo iesu. quod eius humanitas est causa instrumentalis coniuicta. t. Huius rei. hic incipit epistola percutio quod diuiditur in duas partes: in prima parte tytus instruit de ordinatione ecclesie: secundo de informatione plebis sibi commissa sequenti capitulo. prima in duas: quia primo ponit suam instructionem: scdo cuius scilicet dicit rationem: ibi sunt enim multi. Circa primum instruit eum de ordinatione ecclesie quatuor ad episcopos et presbiteros. instituerat. n. eum paulus cretensem archiepiscopum: et sic ad eum pertinebat ordinatio totius provincie. Sciendum etiam quod sub nomine presbyterorum intelligit etiam episcopos: et e converso sub nomine presbyterorum intelligit presbiteros: sicut dictum fuit plenius super. j. timothee. in. dicitur igitur. t. Quis rei gratia. id est propter predicationem fidei catholice: v. Reliqui te crete. instituens te ibi archiepiscopum. r. Et ea que desunt. de bona dispositione ecclesie. y. Corrigas. in melius reformando. z. Et constituas pro ciuitates presbiteros. secundum exigentiam populorum. a. Sicut et ego disposui tibi. in forma que sequetur. b. Siquis sine crimine est. Ne enim qui constituitur presbyter episcopus debet esse integre fame et fidei. Ista autem conditio et alie sequentes debent esse excellenti in episcopo: quod in sacerdote curato. c. Amicus uxoris viri. scilicet post baptismum. ut dictum est supra. j. timothee. in. d. Filios habes fideles. licet non oporteat ipsum habere filios: quia poterat continere: tamen si habet oportet quod sint fideles. id est sane fidei: e. Non in accusatione luxurie. id est accusabiles de luxuria: sicut filij beati. i. Reg. ii. f. Aut non subditos. id est in rebelles. g. Oportet enim te. iam expositum est. b. Sicut dei dispensatorem. in bonis spiritualibus vbi requirit maior fidelitas: et diligentia quam in dispensatione bonorum temporalium: i. Non superbum. alios suppeditando: k. Non iracundum. in animo: superbi enim defacili irascuntur. l. Non vinolentum. id est in potu vini excessiuum: quia per hoc impeditur discretio: que

est in spei vite eterne: quam promisit quod non meretur ante tempora secularia: manifestauit autem tibi suis verbum suum in predicatione: quam credita est mihi secundum preceptum salutatoris nostri tui tuo dilecto filio secundum eodem fide gratia et pax a teo patre et christo iesu saluatore nostro. Huius rei gratia reliqui te crete: ut ea que desunt corrigas et constituas pro ciuitates presbiteros: sicut et ego disposui tibi: si quis sine crimine est vnus uxoris vir: filios habens fideles aut non subditos. Oportet enim episcopum sine crimine esse: sicut tui dispensatorem: non superbum non iracundum: non vinolentum

natione ecclesie: secundo de informatione plebis sibi commissa sequenti capitulo. prima in duas: quia primo ponit suam instructionem: scdo cuius scilicet dicit rationem: ibi sunt enim multi. Circa primum instruit eum de ordinatione ecclesie quatuor ad episcopos et presbiteros. instituerat. n. eum paulus cretensem archiepiscopum: et sic ad eum pertinebat ordinatio totius provincie. Sciendum etiam quod sub nomine presbyterorum intelligit etiam episcopos: et e converso sub nomine presbyterorum intelligit presbiteros: sicut dictum fuit plenius super. j. timothee. in. dicitur igitur. t. Quis rei gratia. id est propter predicationem fidei catholice: v. Reliqui te crete. instituens te ibi archiepiscopum. r. Et ea que desunt. de bona dispositione ecclesie. y. Corrigas. in melius reformando. z. Et constituas pro ciuitates presbiteros. secundum exigentiam populorum. a. Sicut et ego disposui tibi. in forma que sequetur. b. Siquis sine crimine est. Ne enim qui constituitur presbyter episcopus debet esse integre fame et fidei. Ista autem conditio et alie sequentes debent esse excellenti in episcopo: quod in sacerdote curato. c. Amicus uxoris viri. scilicet post baptismum. ut dictum est supra. j. timothee. in. d. Filios habes fideles. licet non oporteat ipsum habere filios: quia poterat continere: tamen si habet oportet quod sint fideles. id est sane fidei: e. Non in accusatione luxurie. id est accusabiles de luxuria: sicut filij beati. i. Reg. ii. f. Aut non subditos. id est in rebelles. g. Oportet enim te. iam expositum est. b. Sicut dei dispensatorem. in bonis spiritualibus vbi requirit maior fidelitas: et diligentia quam in dispensatione bonorum temporalium: i. Non superbum. alios suppeditando: k. Non iracundum. in animo: superbi enim defacili irascuntur. l. Non vinolentum. id est in potu vini excessiuum: quia per hoc impeditur discretio: que